

אליעזר הלוי (LOEWE), (1809 - 1888)

דביר

כ"ל

קבוצת סכתבים שונים, מליצות; משלי מוסר ותולדות אנשי שם, ללמד את ילדי בני עמנו לשון למודים

מ ט ה

סדרכי אהרן גינצבורג

נדפס

ב"ר גינצבורג

נדפוס

ר' מנחם מן-בר ברוך ילידי שמחה זימל ב"ר מנחם נתחם-ל
שנת הדר"ת לפ"ג

Д В И Р Ъ

ш. е.

Собрание Прозаических Сочинений сына

Маркуса Гинцбурга.

ВИЛЬНО

въ Типо. М. Ромма. в 3. Типографа

1844.

מכתבי

הרב הדאקטור לעוו

יזאן אצל צירן כ"ו סיון תקנ"ח,

היום הוה אנכי יושב בבית הגבורה המפורסמת אסתר שמענהאפע, היא האשה אשר אני חושב להוריעך במרוצת הוסן איזה דברים על אודותה, אתמול בכוקר באתי הנה ובלבי היה לשוב היום אחור עד צירן, אתרי אשר כל הפצי היה רק לשחר את שלומה, אבל הגבירה הזאת החזיקה את דבריה עלי לאתר בביתה ימים מספר עד כי לא יכולתי להשיב פניה רקם בכבוד, וכפי הנראה אשב אתה עד אשר יגיעו לאוני שמועות טובות מסמכי ירושלים (ע"ד המנפה).

ידעתי אל נכון כי שאלתך הראשונה תהי, מי הביאני למוריה ה והנני בתשובה על שאלתך זאת, אני הייתי נכון לצאת ממצרים והנה הציקתני רוחי לראות גם את ארץ אבותינו, כי מרוע זה ארבה

(*) ככך הדאקטור כנאן מוסר"ר אליעזר כהן זכ"ס פאונדמן כל כהן האביר מוס"ר משה מינטפיווי כנסתו פס סאדון מוס"ר יוסף קרעמיט לחצר בלטון תוגמס ומחמד עלי פחת מצרים לגול ממל אחיט בני דמשק את עליית כדס אשכ דמו תיכינו למו, וככס לכס אלוס לסוכס

— 2. —

יגיעה לבקש את לשון המצרים הקדמונים, את רוחם ואת מדותיהם
ולא אתייגע לכל הפחות במדה הזאת, גם על הארץ אשר הופיעה
עליה, אמננתו הקדושה ביפיה ובהדרה, ארץ אשר בבל נהר וכל
עץ מעציה נשלבות זכרונות קדושים,

השבתתי דרכי דרך שנים עשר יום במדבר והכינתי את כל
המתחרים אשר יחסרו לי; אבל אני נכון לשבת על הנמלים אשר
שכרתי והנה הרוח הנקרא בפי יושבי הארץ ח א מ א ז ין יצא לשמן לי,
כי רב כח הרוח הזה להפיל על ערש דוי גם את האנשים היותר
בריאים ומצוקים כמבעם, מעטים המה גם בני הארץ אשר יקו
מפעולה רעה אשר יפעול הסער ההוא, המתחולל על ראשיהם
חמשים יום מפסח עד שבועות (מי יודע אם לא יש איזה חס לפעולת
הרוח הזה אל אבל ימי הספירה) כי הוא רוח תימן חם מאד המנשב
לפעמים מהבוקר עד הערב ומגית בכחו גם עד החררים הפנימים.

הער העיד הרופא בי לכל אותו דרכי דרך המדבר, ועצתו
היתה אמונה למהר לצאת מקאהירא כפי אשר יהי בידי, ועל פי העצה
הזאת ירדתי לאניה בשבעה לחודש אייר, ואבוא בי"א לחודש הוא
לאלכסנדריה, ומי הנחד גילום פעלו על בריאותי פעולה טובה רבה
יותר מאשר קייתי, כמעט מלאה לי הצי שעה על היאור ותנה פסו כל
צרות נפשי!

משך ימי שבתתי באלכסנדריה שחרתי את פני ר' שלמה חון חכם
העדה איש אשר רוח השכל נוספה בו, ובמרוצת הרברים אניד להכי
הוא דבר יקר מאד בארץ הזאת, ראיתי בביתו כתב יד מיוחס לראב"ע
בשם כלי הנחושת המדבר את רבר מחלוקת גלילות הארץ על
פי חכמת המדינה, אפס כי לא קריתי בו יותר מדפים אחדים על בן
אין בידי עד היום לכלכל את דבר החבור הזה במשפט (אבל אחרי כן
צלחה ביד הכותב לקנותו) ראיתי את המקום אשר לפי תעודת יודע
דבר, עמדה עליו בית הכנסת של אלכסנדריה המהוללה, והוא
המקום הנקרא אליהל אשר עליו ילך הדרך אל תעלת מאהאגריאה

— 3 —

כי נמצא שלמה אבן ועליו חרות כתובה ישנה מאד, אבל אחרי אשר אין אתם יודע איה האבן ואת החברים אשר היו כתובים עליו, על כן הגנני משער כי מקום בה"כ זה הוא היה במקום אחר, בקרבת האבעליסק המפורסם הנקרא בשם הכוזב מ"ח ט— קל ע"א פ"א ט"ה, שמה נמצא כר נרחב ידים לכלכל את בה"כ הוא, כי על המקום הזה עמדה בה"כ בימי קדם ואין איש יודע איזה ה' וגם עתה הקיפו אותו בחומה ויחלו לבנות בקרבו בה"כ אשר לא נשלמה מלאכתו עוד, והגנני נותן רגלים להחשערה הזאת, ראשונה על פי קרבתו אל המקום המכובד אשר על ידו, כנודע לכל כי לא העמידו המצרים את האבעליסקען בלתי אם במקום מכובד, ואחרי ימי המלכים מבית תלמי לא נחשבו הישראלים בעיני המצרים לפנות להם מקום נכבד כזה לבה"כ, ה' ש"ג י"ת, קרבתו אל בית הקברות הקדמון הוא המקום אשר כגנו עליו בימים החדשים מקום מבצר, והשלישית כי כל המקום הזה הלול מתחתיו, והוא דבר גדול אשר לא היה ביד הישראלים להוציאו אל הפועל כי אם בימי קדם בעוד ידם רמה — בקשתי עוד ראיות להשערה זאת, אף דמיהו למצוא אותן כשרידי עמודי אבני אלבאסער יפים הנמצאים שמה, והנה המשניח העומד עלי קורא באוני לאמר ג'ה מן ברא ר"ל זה מן החוץ, כי איש עתי נר במקום ההוא לעבוד אותו ולשמרו.

בקרתי גם את בית הקברים ואתפלא על אשר לא מצאתי שמה יותר מארבע עד חמש אבני מצבה, עד אשר הגיד לי האיש המוליך אותי כי הערביאים וכיחוד אנשי הצבא ערערו את כל המצבות, ויתר גברי אלכסנדריה אודיעך בפעם אחרת, כי עוד רבות לי לדבר אתך מרם אודיעך את דבר המקום אשר אני יושב בו היום.

יצאתי מאלכסנדריה מ"ו לחודש אייר וארד באנית הקיפור אשר לאחד מספני ענגלאנד לבוא אל ביירוטה, שמה נאנסתי לשבת במשמר מחוץ לעיר אחד ועשרים יום להנחית להם כי לא דבקה בי סנפה רעה — אבל כמעט בלאו לי ימי המשמר, ואחי

— 4 —

נכון להציג כף רגלי על ספתן העיר, והנה נודע לו כי פרצה
בבירוסה המגפה אשר המה יראים ממנה, ואני מאשר יגורתי פן
ימילו יושבי הערים הנתרוק עלי ימי משמר תרשים, הדלתי מבוא
העירה, ואסור מהרה משם ללכת אל איימארה, משם נסעתי
למריפוליא ודרך העמק הנעים קאנא אל בעל ביא, ואחר שמה
שלשת ימים, סבותי משם ואבוא לרמשק, נמוג לבי בדרך מפחד
השמועות הרעות אשר הגיעו לאוני על דבר רצח זגול העוברים על
אורחי הדרך ההוא, לולא עמד האיש המוליך אותי כפרץ להכחיש
את כל דברי השמועות האלה ברוח פיו, ולהושי למינות הדרך בכל
חוקי הבטחון אשר מצאה ידו, אולם בכפר זיבדינא — דרך זום אחד
לרמשק — שמעתי כי נכד האמיד בעשיר פקיד הררי סוריה,
אשר יושביה נוצרים מכת המאראניסען (נקראים כן על שם
אשר המה קוראים את הנוצרי בשם מַרְנָא) יצא בראש חילו לבער
את השורדים מן הארץ, או רוח לי ואמצא את לכבי לנסוע לכדי
בחברת מוליכי פרדי לרמשק, כי את משמרת עזבתי בבעל ביא,

נאווה מראה דמשק מרחוק מאד עד כי כיושר דמה אותה
אחד מסופרי ענגלאנד לאבן מרגלית משובצה בתוך אבני שוהם,
ננות עד אין מספר יסובבוה, אבל רחובותיה צרים ופיושבה
בבתים רעי הבנין כמשפטרוב ערי הקדם, ובכל זאת נקיים המה
מרחובות קאהירא, אף נמצאו בה כמה בתים כלילי יופי המושכים
את עיני האורחים עליהם וביחוד מצוינים ביופי בתי משפחת
פרחי — אשר נויהם לכדם עולים למתיר ארכעת אלפים לימרא
סמערלינג, בני המשפחה הזאת היו ראשי שולחני הפחה, ועל
פיהם היה כל דבר הכנסת המדינה והוצאותיה כל ימי הפחות
הראשונים, ואך בימי ממשלת אברהים פתה אבדה גהילתם, ויסוגו
אחור מכל עסקי המדינה, אבי זקנס ר' חיים פרחי משך על
נפשו את חמת הפחה אשר התרים את נכסיו, קצץ את חוממו,
ויתנהו אל בית האסורים, לולא הרהיבה בתו הבתולה היפה
בנמשה עוז לרדת במהר אניה לבוא קאנסטאנטנינה לצקת את

— 5 —

דמעוהיה לרגלי סוס השלמון הרכב אל בית הפלתו, אף לא שבה
התנתה ריקם, כי המה לה השלמון חסד יותר את אביה לשוב
בליית בתו המוכה שמחים לביתם.

ובמשך ימי הבינים האלה נבאש גם ממלא מקום מהר"ח
באדונו בהפחה ויקלה על עין, וישב פרחי על כנו ואל ככורו הראשון,
אבל גם הפעם לא היה ארכה לגדולתו, כי שבו המלשינים לידות
עליו את חצי לשונם הרע, או מלא ספקו, כי שלח הפחה בחמתו
מלאכי מות להביאו אל ביתו וישפוך עליו את כל חמתו, בראשונה
צוה להרוף אותו מקומה גבוה ארצה, ובעוד איבריו מתפרקים
התפלל האומלל הזה תפלה קצרה, ואחר בא החבל על צוארו וימת
מות שקילה וחנק כאחד, וגם המות לא כלה את חמת הפחה, עד
כי הוסיף להתעולל בנופו ויצו להשליך אותו הימה, בית האומלל
הזה מתנוסס עוד היום ביפיו להשביע את עיני האורחים, ואני
זכיתי לקרבת המשפחה ההיא על ידי החכם מיימן הוא האיש העובד
את עבודת הצבור חנם אין כסף, כמעט יכלה את עבודה משאו
ומתנו ישוב וישקוד על התורה, אולם משנהו החכם יעקב לוקח
פרס מקופת העדה, ומלמד לכל עול ימים אשר חשקה נפשו
בתורה, את החכם האחרון הזה מצאתי בכית ר' רפאל פרחי מדי
שבתו לקרות בספר הזוהר, לגשמת המנוח הנזכר, וארבעה חכמים
אחרים ישבו על ידו להחליף משמרותיהם בהלמוד, והאנשים
האלה בראותם איש זר לבוש בגדים יקרים כאחד העשירים למראה
העין בא אליהם, עמדו משתאים עד אשר החילולי לשוחח, וארבה
שיחה אהם מספר שעות, ואחר הלכתי בחברת אחד מהם אל בית
המדרש אשר לרפאל פרחי, הלכנו דרך שני חצרות מרוצפים
באבני שיש לבנים ומרובעים, בארות יורקי מים למעלה ושושנים
נותני ריח טוב כללו את הררם, והשמש ירה את זיקיו בגבורה לעומת
כתלי הבית המזוהבים, בית המדרש ההוא מצער בכמותו אבל
אוצר מלא ספרים רבים אשר אכנס בהיות כולם ספרים נדפסים לא
זקרו בעיני, כי אתנו בני אירופה נמצאו כל הספרים היוצאים

— 6 —

מבתי הדפוס, ואך כתב יד אחד מצאתי בו, והוא נוף ספר מורה
 נבוכים בלשון ערבי, חסר הפרקים הראשונים, ראיתי את פני
 שומר הספרים כי לא יסכרנו בעד כל מחזר, אף כי באהבה אמת
 לא בוש להודות כי איננו מבין דבר מכל הכתוב בספר ההוא,
 גם תנ"ך כתב יד עם פירוש רד"ק ועם כל המלות מצאתי שמה,
 והוא כלול בהדרג לא ראיתי כמוהו ליופי בכל כתבי היד אשר ראיתי
 בימי חיי, אף לא בכתבי הקראים אשר בקאהירא, כי שקרו
 לפארו בכל יופי, וכל רף ורף מיופה בערו והב, ואחרי כן
 שחרתי את פני החכם יעקב ואלך בתברתו אל בית הכנסת אשר
 נאספו אליו רבים מבני העדה ובתוכם גם עשירי עם כי נמצאו
 עשירים רבים בעיר הזאת, וגם השולחני אשר לאברהים פחה
 איש עברי הוא ושמו בכור, כי יקרה מעלות הבכורה בעיניהם
 עד כי יקראו את הראשון לכמן אם זכר ואם נקבה, בשם הכבוד
 הזה כל ימי חייו.

מחרת היום ההוא הלכתי לשוח אל המקום הפנוי אשר לפני
 אחד משערי העיר, שמה יגורו מראשית ימי הקדם מצורעים מוחלמים
 (השמועה אומרת כי המה צאצאי נחזי אשר דבקה בורעו קללת אלישע)
 כל ימי עולם, - שמה נולדו, שמה יקחו נשים וישלשו זרעיהם אחריהם
 ושם ימותו, דבר אין להם עם אדם וזולתם ולא יעסקו בישוב העולם,
 כי אם יאכלו את לחם החסד אשר יושיש להם הפחה ואנשי חסד וזולתו
 אשר נגעה אהבת הבריות בלבם, וכמעט יצדע אתו מבני העיר לא
 יחושו להחיותו, ולא ידרשו ברופאים, כי אם יתדפוהו אל מקלט
 המצורעים הזה להסגר שם עד יום מותו, כי כל עובר על מפתח הבית
 הזה לא ישוב ממנו עד עולם, כמשפם הזה יעשו בני הקדם גם
 לאחיהם גם לבניהם ולבניני חמדהם, אם המצא ימצא בהם פרץ קמן
 לא יחושו לתקנתו כי אם יחבקו את ידיהם בחיקם עד אשר ירחב הפרץ
 והיה היכל החמדה ברבות הימים למעי מפלה, למרות עיני אורחי
 אירופה הבאים שמה,

יצאתי מאת העיר ואפן אל הכפר ד'אקער אשר בו נמצאה

— 7 —

מערת אליה המרומוה במלכים א' י"ט בפסוק לך שוב לדרכך מרברה דמשק, והיא מערה קטנה במעמקי הצור ועליה בנויה בית הכנסת יפה, משפחות רבות יגורו שמה בקביעות ויותר מהם המון העם הבאים מאת העיר להתפלל שמה בשבתות ובימי מועד, או ללכת לשוח במקום הנאווה ההוא, כי כל ישראלי ירגיש את נפשו רוממה ונכונה אל קרבת אלקים במקום קודש הזה אשר התהלך אליהו בו — גם הערביאים ישקרו לקדש את המקום הזה ואת כל הזקומות המצוינים אשר עליהם עדות מפי בני ישראל כי אדמת קודש הוא, באמרם מסורת היא בידם מפי נביאיהם ומלומדיהם הקדמונים, ובכית הקברות אשר במקום הזה נמצא קבר המקובל המפורסם ר' חיים ויטאל.

הן אלה כל הדברים כמעט אשר נמצאו בפי על דבר העיר הקדמונית הזאת, יושבי העיר המה אנשי לבב אשר רוח גאות ארץ הקדם נוססה בהם, אבל בכל אלה אין מעצור לבני אירופה ללכת בכגדי ארצם בכל מקום לרכוב על סוסים ולזכות בזמן קצר בכל חפשיות אורחי הארץ, ובכל זאת נשקפה איבה מסותרת פעמים רבות דרך ארוכות לבנם, עד כי ישמרו מספר צעדים למצוא מקום להראות כי רופפו עמודי האהבה אשר הקימו עם בני החפשים (פראנקען).

את דבר הישראלים אשר בה, את בתי מדרשיהם ובתי חוליהם, אודיעך כמרוצת הזמן כאשר אדבר על אורותם בדרך כלל, כי לא מלאו לי בדמשק יותר משלשת ימים, ואחרי אשר ראיתי את ראשי הדברים המצוינים רכבתי על סוס בחברת המשרתים אשר שברתי שמה, ואבוא כיום אחר אל המקום אשר אני יושב בו היום, ואתה שלום.

צפת י"ג חמוז הקנ"ה

סבותי ואבוא אל ציורה היא צירון, מקום אשר נמצאו בו כארבעים עד חמשים משפחות מתפרנסות בכבוד מקצתם במסחר ובמלאכת יד, ומקצתם בעבודת שבירי יום, ובלעדם יגורו שמה בני עמנו מתושבי דער אל ראסער עיר מושב נוצרים ודרוויים רבים, חכם העדה הזאת איש מלומד ומוחר גדול, ולהם בית הכנסת יפה ומלמדים המורים לצעירי ימים תורה וכל ידיעה עד גם לשון ערבי לא נעדר, קדוב לעיר ההיא המקום אשר על פי מסורת קדמוניה עמד עליו שקץ צידונים בימי קדם, עוד יזרו את קבר ובלון בנן גדול.

נועצתי לכל אחו דרכי דרך היבשה, כי השמועה הביאה את הדרך בחוקת סכנה, על כן הפלגתי באניה ואבוא במשך שני ימים עד קצה גבול ארץ ישראל, כי גם עכו לארץ ישראל תתשב, וגם ממלכת ענגלאנד המרחף על בית היועץ (קאנוול) אשר לה בעיר הזאת הארון הנכבד פינציא, משך את לבי לסור אל ביהו, אפס כי לא מצאתיו בביתו, ומתורגמני הנכבד הגיד לי כי אמצאהו במכריה, עדת ישראל בעיר הזאת מצער היא כי לא נמצאו בה יותר משתים עד חמש עשרה משפחות, ובכל זאת נמצאו בה בית הכנסת יפה ובית המדרש, בקרתי את בית התלמוד ונאנם ברשיון המורה את ידיעת התלמידים בלשון ערבי ויימיכו לענני על כל שאלותי, המורה מקבל שכרו בעד כל תלמיד שני פיאססער או ששים פאראם לשבוע, זמן הלמוד מחל אחר תפלה השחר ונמשך עד הערב, ורק בעת הצהרים היא שעת מנוחה אשר בה יאכלו התלמידים לחם וקשואים, ושעה אחת מרם הבוא השמש יאספו התלמידים לחצר בית הכנסת ללמוד מקרא תלמוד וספר הוהר ואף רופאים רבים מבני עמנו מצאתי בעיר הזאת,

פקיד העיר ההרוצץ אתי ויבקש ממני בכבוד לקבוע דירתי

בביתו , אבל אני לא מצאתי טוב לי כי אם לסור אל בית אחר
 מאחי מבני ישראל , במקום אשר יקל לי לחקור את כל דבר
 הנוגע לאחינו הגרים סביב לעיר הזאת , המשרתים אשר הבאתי
 אתי מדמשק עזבוני מפני הסכנה ההולכת ורבה מיום אל יום , ומה
 יכלתי עשות ? אם אמרתי אשוב אחר עד בירותה (ביירושה)
 והדרך הזה גם היא מסוכן כדרך המוליך לצפת , על כן
 נאנסתי לשבת תחתיו בעכו ימים אחדים עד עבור סכנת הדרך ,
 כי אין איש ערב לבנו להחזיק בדרך אתי עד צפת (דרך יום וחצי)
 אף כי חפצתי להרבות לו שבר לְיָהּ עד מאה פיאסטר , עד כי
 קצרה נפשי בתוחלת הממושכה ואחליף את כלי ויניי לאחוז בדרך
 בלית שני מוליכי דרכים אשר חוקתי את לבבם במאמרי כסלי אלה
 (בהצטט מבטחי) והמה השיבו הבטחה אל חיקי כהשובהם אין שא
 אלא ספיש חף (ואם טוב בעיני השם אין סכנה) , אבל האמת
 אניד כי לבי היה חרד מאד , וביתור בראותי את בעל הפרדים
 מוסר לירי עברו קנה רובה מלאה ויאמר אליו , פקח עיניך , ואחרי
 דברו כזאת שב אחר ,

אחוזו בדרך ונרכב אִם , ועינינו צופות פעם לימין ופעם
 לשמאל , כחצי שעה לפני בוא השמש כרנו אל המלון אשר על
 הדרך , והדרכים אשר שמענו שבה גם המה לא היו מסוגלים
 לְהִסָּר פחד מלבבנו , כצאת השמש על הארץ שבנו אחוזו בדרך
 עד כי בצהרים באנו כססבי צפת העיר המהוללה והאומללה , והיא
 יושבת על מרומי הרים כמבצר שָׁמַם ומושלח על כל המקומות
 אשר סביב לה , כדרך שתי שעות לפניו , הארץ שממה ומשטמה
 מתכת הרעש אשר העתיק צורים ממקומם ויפוצצם בכחו , לא
 ראיתי מאומה בלתי אם אבני גיר שרופות בכל מקום אשר בת עיני
 צופה עד כי המו מעי ואקרא הזאת נחלת אבותי ? ואת הארץ
 שיאמרו ונת חלב ודבש היא ? וכל איש אשר דמו ישראל נוהלים

בעורקיו ירגיש כמוני את התפעלות הצער אשר רגשו על לבבי בקראי את הדברים האלה ; נרדמתי בהתפעלות לבבי ואשכח להטות את סוסי בדרך , כי אם שלחתיו חפשי ונמשכתי אחריו למקום אשר היה חפצו ללכת , הקיצותי מתרדמת לבבי והגה אני לבדי במקום תהו נורא ; או אחותי ברסנו ואתן את מתני בפיו להטותו הדרך עד כי אחרי עבור שעה אחת נראתה כל העיר לעיני , לימיני היה חצר המֶת הַגְדוֹל אשר עליו אמר ר"י הקדוש כי פי ששה ביוצאי מצרים קבורים בו , ולפני הר נשא נחפה בתרבות העיר וגם הוא חצר מות להמון מאות מתי הרעש אשר ירדו חיים שאולה , הגה וכיתי עתה להיות בארץ הגבחרת אשר עיני כל צדיקי בני עמנו כלות עליה , והגה אשה אחת לובשת בגדי אשכנז נצבת לקראתי ותברכני שלום , וכמעט השיבותי ברכה אל חיקה בלשון אשכנז , ותמרה מלאה שמחה לבשר לאישה כי אורח אשכנזי בא , וגם הוא וכל בני ביתו באים שביעי נחת ויורידוני מעל הסוס , וכל יגיעה אשר היה בכתם לא חשבו ממני להוכיח לי כי יקר אני בעיניהם.

הַאֲוִמְלִילִים האלה עזבו מקצתם את בניהם ואת קרוביהם את בתיהם ואת כל רכושם ויתנדבו להשם ולהורתו הקדושה , אבל הה ! מה נכונה תוחלתם ! בדרך עבר עליהם בזה , ומחלה , עוני וכל צרה עד בואם אל המקום הנבחר , ושמה מצאום רעות רבות וצרות חדשות אשר אנסו אותם לבמל לפעמים גם את סדר התפלות הקבועות , תחת אשר דמו לעבוד את השם כל ימיהם , וכל איש לבב ירגיש בנפשו את ההתפעלות אשר יתחוצצו בלבב האומללים האלה כדי יברכו את האורח הבא אליהם מארץ מולדתם , מה נמשכו עיניהם אחרי ספרי וכלי וייני ואחרי בגדי תוגרמה היפים אשר הביאו לי מוליכי חמורי , בעור אשר אני יושב על ארמת קודש וזאת תפוש ברעיוני לבבי ומחשב את ערך התענוג אשר אתענג לכפר בפרטיות לאחי אשר באירופה את כל אשר אני רואה היום , אם יוכני אלהי חסדי לשוב בשלום ,

— 41 —

לעת תפלה המנחה שחרתי את ביה הכנסת של ר"י הקדוש
 אשר אך זה חרשים מקרוב שב על כנו ועל משפטו אחרי התורבן
 אשר הדיבו הרעש, ראיתי כי עיני כל העם עלי, וכמעט כלינו
 להתפלל והנה נדברובי לתת לי מבניהם אשה, כי דמו כי להשתקע
 באתי בארץ הקרושה,

הלכתי לשוח בחברתם אל ערמות אבנים גדולות אשר
 נסהכנתי על כל צעד וצעד לנגף בם או לפול ולהתגולל מראשי
 הצורים ארצה, ויכפרו לי את כל הרעה אשר הריחה עליהם מרת
 הרץ הקשה, כי העיר היתה מכוננת בשפוע ההר, ורחובותיה
 מסודרים בסדר נאה, עד כי נראתה מרחוק כהבנית הר בוער
 באש, ופתאום נפלה בכח הרעש והקבור את יושביה תחתיה,
 בשנת תקצ"ד השקו אותם המושלמנים את כוס החמה, כי נפלו
 עליהם ויבוזו את בתיהם ויהרגו את כל הבא בידם, ויצורו ארבעה
 שבועות על שאריתם אשר מלטו חייהם אל ארמון יוסף בן גוריון
 הנשגב בקראם באוניהם כל היום, יהודים הבו כסף! טמאו
 נשים יקרות על גולגולת ספרי הורה פרושות, ויעשו כל תועבה,

ארבעה ימים רצופים באו מבני העיר לשחרני כבוד, וכיום
 השבת נקראתי מאת ר' אברהם דוב אל השלחן, האיש הזה הוא
 אחד האנשים המלומדים והיקרים אשר ראיתי מעודי, ויהי הנקל לו
 לעבוד את עבודת העדה בלי כל קבלה פרס מקופת הקהל, והגה
 הוא מחלק עיור את כל אשר לו עם עניי עמי, כעשרה עד חמשה
 עשר אנשים אוכלים לחם חוקם על שולחנו המיד, וההתלהבות אשר
 התלהבו האנשים האלה בנגנם את זמירות השבת, נתנה עדיה כי
 ממעמקי לבבם היא יוצאת בכח אמונת האמת אשר המה מרגישים,
 רבות יסבלו הישראלים יושבי הארץ הזאת על דבר האמת אשר
 המה מתחוקים עליה, ובבל זאת ישמחו בחלקם ויחנמחו בעינים,
 ביום הראשון פקדתי אה קברות המתים לבדי אין איש אתי,

— 12 —

למען אוכל להבנות עליו על פי דרכי, התהלכתי בו לכל קצותיו
 ואפסיו ממערה למערה, ואחרי קראי כמה כתבי מצבה שכתתי אחר
 ויהי כעלותי ההרה והגה שני נחשים חיים וזחלים לקראתי, אפת
 קנה נפלה עלי כי לא נסיתי לראות נחש על פני השדה מעודי עד
 היום והוא, מהרתי לגום מפניהם הביתה, ואספר לבעל ביתי את
 המקרה אשר קרה לי, אבל הוא שחק לפחדו, ויבטיחני כי אין זה
 חדשות! ובכל זאת לא קרב הדבר כי יתנוק אדם מנחשים, אף כי
 בכל אלה דרך בני הארץ לצאת תמיד במקל יד, ופעמים רבות
 מכידים המה בחוש הריח את הנחש הקרב אל מעונם, אף נמצאו
 בנייהם אנשים יודעים ללכוד נחשים חיים, ויורגי על איש רך
 בשנים הנמצא אתנו לאמר גם הוא אחד האנשים אשר איננו ירא
 לתפוש נחשים בידי, שבתי ביום השני לפקוד את הקברים בחברת
 ארון הנחשים ההוא, אבל אחרי אשר לא פגשנו כל הלך בדרך נפל
 לבב בן לויית ויאמר לאמר אות היא לנו כי הדרך הזה בחוקת סכנה,
 אבל אני חוקתי לבו בכלי הויין אשר אתנו הגותנים כח בידינו לעמוד
 לפני אויבים אם לא יהי מספרם רב מאד, ראיתי בדרך ההוא דברים
 רבים המושכים את עיני ההלך עליהם, ראשונה פקדתי את קבר
 ר' שמעון בן יוחאי המוקף חומה סביב, מבית לחומה חצר יפה
 ורחב ידים, יעמודי הפארת משני קצותיה, במבואר החצר עץ
 גדול הסוכך בענפיו את כל הלל החצר כמעט, מקום הקודש
 הוא לעומת הפתח, מרם יבא ההלך פנימה יראה לימינו מקוה מים
 אשר סדרכם. למלאהו ביום מיתת הצדיק הנזכר, ולשמאלו בחלל
 החצר פנימה את מערת רשב"י אשר היא סתומה כחומה, ציורי
 שושנים מחוקים על הקיר לתפארת, שמה יעמוד ההלך לשפוך
 שיחו לפני השם בחדר קטן הנבנה למקום הפלה, ובהוכו גם ארון
 קודש, כמעט פהחתי את החדר ההוא, והגה אפפוני עדת דבורים
 גדולה מאד אשר קננו במקום ההוא, עד אשר שמעתי
 מפי בן לויית, כי אוצרות השמן המזבאים אל הקבר מושכים את
 הדבורים אל המקום הזה, בחלל החדר הראשון עומרת מגורה

— 13 —

נרולה בעלת יותר מחמש מאות נרות אשר משפמם להדליק אותם יחד ביום מיתה רשב"י — הוא יום ל"ג בעומר — גג עגול לבנין ההוא, ומעלותיו המעלות אליו הנה מבחויץ, ועליו עמוד אחד ובית קבול בראשו אשר יקלא ביום הנזכר שמן עד אשר יאיר על כל סביביו, ועוד עמוד כזה עומד להלאה לצד שמאל, עד כי יבשרו שני עמודי אש את שמחה היום ההוא, בשני בתי קבול וזאלה ישליכו נשי התוגרמים אשר הרבן גם הנה לבוא שמה ביום ההוא — את כלי הפארתן, כמפחות הראש, כמפחות ידים כדוקמה בזהב, וזעיפים יקרים לשרוף אותם באש קרבן כליל לכבוד רשב"י, כי גם המושלמנים מכבדים את עצמות הצדיק הזה כהישראלים, וכי ישבע אחד המושלמנים לקיים את דברו בעצמות רשב"י כי עתה אל יעזו אנוש להטיל ספק בשבועתו, עד כי היה יום מיתה רשב"י יום מקודש בכל הארץ ההוא,

החוכמה החיצונה התערערה מאד ביום הרעש, והוצאה רבה יצאה על הקנתה, ואחר עליתי אל ההר למעלה ואמצא חומה בנויה מאבנים עגולים ארוכים וגדולים מאד, עד כי רבה קומת הבנין המיוסד רק מחמשה מערכות אבנים ערוכים זה על זה, הכנית הבנין בשונה מאד, לא ראיתי כמוהו בכל המון הבנינים אשר ראיתי מאלכסנדריה עד קצה גבול כוש, אין חומר וסיד מדביק את האבנים זה לזה, כי אם אבן יבש על אבנו, ובכל זאת יתלכדו בחוקה ולא יתפרדו עד כי אין להכניס מחט גדיל בחללים אשר ביניהם, רבות נפלאתי על הבנין ההוא אשר יקראוהו בני הארץ בשם בית הבנסת של רשב"י, ואחר בקרתי את קבר ר' יוחנן הסנדלר ואת המצבה היפה אשר עליו, וממנו על מערת הקל ותלמידיו, ובתוכה שמונה עשר קברים חצובים בצדי המערה ומכסה אבני שיש עליהם, על ראש ההר למול המערה ההיא מצאתי ארון קבר בשונה כָּצֵן הַזָּאֵרְקָאָאָנְעֵן אשר להמצרים הקדמונים.

— 14 —

אפס כי קמן הוא ממנו , ועליו חבנית פרחים ענבים וזיתים
 מצוירים לנו , המצרים השתמשו בארזות כאלה גם לכלי
 שוקת אבל הישמעאלים ובני ארץ ישראל ימאסו לשרת בו
 לעבודה כזאת ,

סבותי משם ואבוא אל ראש אל אחמר , ואתי בא
 השמש נפשתי בדאלאמא , שמה מצאתי את חכם שושן אשר
 שתר את פני בצפת , ויפאר בי לשבת אהו עד אשר יודע לנו
 כי עברה שעה הועם , כי בעיניו ראה בשונו מצפת איש
 מכפר דיאמאר י ע ק ב פצוע בפצועים משונים אשר בשד לו כי
 פרצו הדרוזים במקום ההוא ויכו את חיל אברהים פתח אשר
 עמד שמה , ושלש מאות גמלים מעונים אבק מורה שבו ויבוו ,
 ומשם שמו המורדים האלה פניהם ללכת צפתה , הרברים
 האלה ירדו חדרי במני , כי היה לבי חרד על הצפי וקונטרסי
 אשר עזבתי בצפת על כן מהרתי לשוב * , ולרגלי נקרה
 יבוא לצפת גם עבד אל האדי אחי פקיד העיר בראש
 כמה מאות אנשי חיל מסודרים נכון לצאת לצבא על הדרוזים ,
 וידרוש מאת הישראלים להתפלל בערו אל השם , או נפתחו כל
 בתי הכנסיות ויקראו אל אלהים בחזקה , ואני העתקתי את
 הפלתם ללשון ערבי , ואביא אותה אליו בצרוף כהב בקשה כתוב
 בשם כל העדה המבקשים ממנו כלב נשכר לבל ירף ידו מהם ,
 והוא ענה אותי דברים טובים , דברים נחומים , לבל ירך ללב
 העם , כי פקודה עזה ביד הפקיד להגין על העיר בכל כחו ,
 וכיד הפקיד כח ונשק רב להוציא את הפקודה הזאת אל הפועל ,
 וזה היה את לבבי אני לעזוב את העיר , כי שמעתי את
 הישמעאלים נועים לדבר לא במתח בי בעוד איזה ימים יהי להם

* פזמם טען כזו פתך כפי כנאלה על פנדיו , כי הוא ככל כננסיס אכר בכל ככנר
 ככוא כמטט וכל פנדיו אכנטכו , כי נק ספנדריס נחטט (לורסי כאלד
 אכר רביון לסס לקוט קרקטוס ,

— 15 —

את כל אשר ליהודים, אפס כי לא היה לי סוס וחמור ואף לא משרה, ובני העיר אשר ידעו את עברת הישמעאלים כי רב הוא נבהלו מאד בשמעם מדברים כדברים האלה, ויוסדו לשמור את תוצונו. העיר בלילות על ידי שלשים שומרים ישראלים, בערב השבת ההוא שלחו הישמעאלים בעולתה ידיהם ראשונה כי בוו את סוס איש יהודי אשר היה בדרך, והקול הולך וחוק מאת הישמעאלים כי קרוב איד היהודים לבא, עד כי לא ערבו את לבכם לעלות על ממותיהם לישן, וישקרו בחוצות כל הלילה הם נשיהם ובניהם כשכר רוח ובפנים זועפות, רק אני לבדי מתחוק ומראה להם פנים שותקים למען יחזקו לבביהם גם המה, בלילה ליום י"ב לחודש תמוז היה פהאום כל העיר לחרדה, כי נראו אנשים נכרים טובבים בחוצות, ואותות ודון על פניהם, ואני נקראתי לבוא אל הרב ר"א דוב, ואלך אליו בין המון נשים מיללות וילדים בוכים, ויבקש הרב ממני לכתוב כתב בקשה אל פקיד העיר לכל יעובם בעת צרה, כי אם יהי להם למשגב כאשר דבר עבר אל הארץ עליו.

עשיתי את הפיץ הרב והפקיד ענני כמשפט הערביאים כי נשבע הוא בראשו ובעיניו לבל ימוש מאת העיר, ובכל זאת ידענו כולנו כי אין ממש בשבועתו, אהה! בני הארץ הזאת יודעים את זרון לכב הנזים האלה, כי כבר עבר עליהם כוס החמה לפני שנים אחדות, ועתה הנה באתי גם אני מארץ השלום לשתות את קובעת כוס החמה אתם, אני אשר לא יכלתי לשער בנפשי את עריצות יושבי אויה, אפפוני מכל צד נשים נרדמות ארצה מהנוללות עם בניהם הקטנים לישן בחוצות, אשר לפעמים גנולה מאתם גם שנתן זאת על ידי תלומות מבהילים, ואני לבדי ער בינותיהן ומחשב את הרעה אשר התערתה לבוא דממת לנו מסביב, ורק מרחוק נשמע קול ירייה קנה רובה אחרים, עוד אני יושב משמים, ובעל ביתי נגש אלי, ויפתני לתת

— 16 —

הנזמה לעיני נם אני , אבל כמעט עצמתי את עיני והנה נקראתי
שנית אל הרב בקול יללה לאמר הדרוזים באים !

לקול השמעה הוואת מהרתי שמהי בחיקי את הכסף
המוזמן אשר היה לי ובלבי היה לסמון אוהו בארץ , ואת חפצי
וקונמרי דגתתי בתדרי , כי יראתי פן אמשוך את עיני הרוזים
עליהם , כי ברנע התוא ראתי את אחד הערצים נותן הרב על
לב אשה וקנה אחת , באתי לחדר הרב והנה אנשים נשים וילדים
נופלים איש על צווארי וולתו מהחבקים ובוכים בכי רב , והרב
הנכבד ביניהם , פניו לבנים כמת , ויאמר אלי הבה ונלכה
אל שר האיכים ונשאלה ממנו מה הוא שואל מאתנו , אבל אתה
ידיד יקר הלך בראשינו , כי את לשונם אתה מדבר , והגך עומד תחת
מגן הקאנסול ען הנכרים אשר בזה , אולי ישאו פניך .
אבל אני נכון ללכת והנה עריץ אחר בא עלינו , התנצחתי ואלך
לקראתו ואומר אליו לאמר אם כנים דבריכם כי באמת באמונה
ובמשפט אתם באים הנה (כי ראשית דבר הדרוזים היה לאמר
באמת באמונה ובמשפט אנתנו באים , אל תיראו אל תיראו) כי
עתה תואל נא והגר לנו את כל אשר אתה מבקש , כי נכונים
אנתנו לתת לך את כל אשר תמצא ידינו , אך אל הפגע בנפש ,
אבל תוא ברוח זרוננו ענני לאמר את אשר בחפצי לעשות הנני יודע
בנפשי אך בראשונה תן לי את כספך ; דבריו בפיו והידים
מסדוח להרע פשט את בגדי מעלי ויקח את כספי , ובעוד
העריץ הוה מתעולל בי פרצו מרעיו אתיו כפרץ מים זדונים ,
הפקיד לא עמד בדבורו , וימלט על נפשו , ונם אנתנו נשטנו
את בתינו ונבקש מפלט לנו בכתי הקברים והדרוזים רצים אחריו
בקול קורא לא תעחאף לא תעחאף (אל תיראו אל
תיראו) בקשו להשיב אותנו בדגרים טובים , כי דמו למצוא בחיקנו
עוד דברי חפץ , אבל אחרי אשר לא היה שומע לדבריהם הטובים
מאתנו , לבשו חמות ויפרצו עלינו מכל פאה , וחישמעאלים

— 17. —

יושבי העיר שמו אתם יד אחד עד כי אמרה לנו כל תקווה, אולם אני עמרתני הבטתי אחרי במנוחה כי לא היה לי לראג על דבר בלתי אם על חיי, ומה בצע בחיים לראות באכרן כמה אלפים נפשות נקיים מבני עמי, על כן לא שמתי את לבבי להקלם, ומה גם אחרי אשר לא ידעתי מקום מנוס לי, ואך לתומי נשאוני רגלי אל אחד הכפרים הקרובים הנקרא עין זעמאן, לבל יראו עיני לכל הפחות ברעה המוצאות את אלפי בני עמי, אבל האויבים המטיחו עלי זרם אבנים וכדורי עופרת, וגם שמה כהרגו וקנים נשים וילדים הטילים על שברם, ויושבי הכפר הנחשבים גם המה למשפחת הדרוזים ערצו הנוים העונו אותנו אל מקום אחד, ויסגרונו בכמה כנסת קטנה.

ולמלאות מאה רשעתם ושנבותם החלו לצחוק בנו צחוק אכזרי מודה טאד, כי באו עלינו חמשה דרוזים המושים בקנה רובה בסכינים בקרדומות ובמקלי יד, ויכו אותנו על האברים הרכים בנוף האדם, ויפצעו אותנו בפצעים קלים עד שפך דם עלינו, ואחרי כן גרשו אותנו החוצה, ועד אלף פעמים השיבו צור חרבם על לב כל אחד ממנו, לאכזף אותנו להודות על המקום אשר בו אוצרותינו טפונים, עד כי נפלו מרביתנו ארצה ויתעלפו, או נפלו עלינו ויפישמו את בנדינו ויניחו אותנו מהנוללים ערומים על פני השדה, אבל אלה הלכו ממנו ואלה באים לחרש אכזריותם אתנו, בעין מלאה מנוחה הבטתי אל המות המרחף על פני, ועד כמה פעמים הטיתי ראשי אל החרב ואבקש מאתם לקיץ אותו פעם אחת, ולא אבו לי האכזרים האלה ויוסיפו להתעולל בנו כיסורים אשר אין קץ להם, עד אשר כלה הלילה את צרת נפשנו ולמחרתנו רוח לנו לשוב לצפת כל אשר היה עוד כח בו לניע את רגליו, כי עזבו הדרוזים הזדונים את העיר בשעה השביעית בבוקר, שבת העירה והיו מהלכי הראשון אל הכרי לראות אם השאירו השוללים עוללות, והנה אין שריד לבגדי ולחפצני, אבל

לא עליהם היה לבי חרד כי אם על אחר עשר הקונטרסים אשר קבצתי והעתקתי ביגיעה רבה, עד כי היו נבונים לבוא אל בית הרפוא, ועתה מקצתם נשרפו ומקצתם נקרעו לגזרים קטנים עד כי לא יכלתי לחבר אותם לאחרים עוד, בעל ביתי היה במספר הנמלטים, ובביתו לא מצאתי בלתי אם כלים שבורים, בגדים קרועים, נוצות נפוצות, וספרים מקורעים, שקרתי אל בית הרב ואמצא אותו שופך את לבבו לפני השם בחברת אשתו ואחדים מאנשי ביתו, קשה הרבינו לבכות על צרת נפשנו עד אשר התעוררתי אני להטיב פני ואברך את השם בפנים שוחקות, על אשר הציל את נפשותינו מחרב הפראים האלה, ואחר ספר לי הרב כי כאשר נפרדתי ממנו הקיפו העריצים אותם גם המה ויענום ויצירום בלי כל חמלה, את הנשים העדינות ענו בראש חוצות, ואת כל אשר מצאו בווז להם, וגם אחרי אשר נתנו את כל המזומן אשר מצאה ידם כך מאה והמשים כסים, הקשו לשאול מאתם עוד אלף כסים, ויאמרו את הרב הנכבד את ר' אברהם רוב ויכינו את נפשו למות מות אכזרי מאד, והרב הוה עמר במנוחה, וישאל מעט מים לרחוץ כפיו, ויצדק עליו את הרין בדברים האלה לאמר בני הניתו לי ואקרא בשם השם ואברכהו על משפטו אשר שפמנו היום! וכאשר החלו מקצת העדה בעת ההיא לברוח על נפשם מלאו הדרוים יריהם בחרב ויכו בעם עד כי יגיעה ידם, ואתר ישבו במנוחה לאכול לחם חמטים, ואת הרב התירו ממאסרו אחרי אשר ענהו ביסורים קשים, והנה הוא חי עומד לנגדי כאלו לא נעשה אתו דבר,

הדרוים עזבו את העיר והמושלמים שבו אליה, ויהי המעשה הראשון אשר עשו אחרי שובם לאכופ את העברים לתת להם כתב תעודה כי הגינו עליהם באמינה ובכל כחם מחמת הדרוים, ואם ימאנו העברים לתת לחם העודת שקר כזאת, כי עתה איימו לנדות במ אה הערביאים היושבים במסבי העיר,

— 19. —

ואמנם לא אונאת דברים היו דבריהם אלה כי כבר נראו עקבי המשחיתים החרשים האלה במקומות מזוינים, על כן נאנסו הישראלים לתת להם בכתב את אשר המה מבקשים,

כל זאת באהנו ועוד לא ידענו מה נעשה? צעקת העדה היתה גדולה אלי לפתות את הרב ללכת אתי אל עכו ומשם אל ח'יפה הקרובה אל הים, עיר מושב רבים מיועצי אירופה כי העיר הזאת במזחה מפור אויב ונקל להמלט ממנה לעתות סכנה חרשה, אבל הרב בצדקתו אמר כי אמנם אם יסכימו רוב העם אל העצה הזאת כי עתה חובה עליו להזות דעתו אחרירבים ולעשות את רצון העדה, אולם לדעתו מחוייבים המה לשבת תחתם במקום הזה ויעבור עליהם מה, כן להחזיק את ישוב העדה הנושנה הזאת על כנה, וכן להציל את בתי הכנסיות על מכונם אשר יהיו לחרבה אם תמוש העדה מאת העיר, בדברים האלה החליש הרב את ראייתם אשר הביאו לדעתם ממאמר התלמוד והגליל יחרב, ויט את לבב העדה לעמיד במקומם, רק אני לבד לא שמעתי לעצת הרב אשר יעצני במוב לבבו לשבת אתו עד בוא עזרי מרחוק לעשות בגדים לכסות מערותי, כי אם לקחתי בשמחה מידם לחם חוקי די מחית שני ימים אשר נתנו לי ברמעה ואעזוב את העיר עוד ביום ההוא,

עוד אני מדבר אתם והנה ערכי ושמו מוסמאפי מחמד בא ויבא להרב את כל הכסף המזומן הנמצא בחיקו קרבן מנחה לטובת העדה, כי היה איש חסד להעכרים מעודו, וגם בפעם הזאת נסה לכפר את פני הררויים בכמה אלפים פיאטער להשיב את ידם מאת הרב ולא הצליח, ויהי המעט בעיניהם את אשר לא שמעו לדבריו ויתרפו גם את נפשו למות על אשר דבר טוב על העכררים, והאיש הזה כראותו אותי מתכסה בכנף קרוע וקשור ויתן לי בגדים שלמים ושנים עשר פיאטער כמזומן, והנני ברנע הזה אמנם עוד

— 20 —

מוכה פצוע מכף רגלי עד קדקרי, אבל הודות להשם חסדו, עודני חי. העתקותי אבדו אבל גופי הכתבים מינחים בידו רב היועצים (גענעראל קאנזול) אשר למלך פרייסן כאלכסנדריה, אמנם כי יעברו עלי כמה שנות עבודה טים אשלים אה נוקי, אבל את עמלי לא אכלא, ועל יגיעה נפשי לא אחוס, ובדרך כלל לא רפה כחי ואקווה לעשות דרכי עד ירושלים,

שבת צור ליום ה' מנחם תקל"ח,

אחרי אשר התבשרתי בקצרה אבל באהבה מאת אחי הושיבוני על הסוס — כי צרו צעדי מלכת ואצא מאת העיר בלונת קהלה גדולה יותר ממשישים איש, ראיתי את כל ככר הארץ ההיא ויהי בעיני בשרה קבורת מתים, ראיתי את בני לונתי ויהיו גם המה כמתים בעיני, כולנו מחשים, אין דובר דבר, כי אם איש איש הפוש ברעיוני לכבו על דבר שהומת היום העבר, מרבית בני לונתי הההפשו בכגד הרועים הערביאים למען ההכחש לפני האויבים החרשים אשר אנתנו יראים מהם בדרך,

כחצות הלילה באנו אל הכפר ראמה וננועץ לשבות בו את יום המחר הוא יום השבת, קבענו לנו מקום לחנותנו מחוץ לכפר תחת צל עצי ותים אשר המה רבים מאד בכפר הזה, ונסעד אז לבבנו בפתתי לחם יבשים הנמצאים בשולי ילקוטנו, רבת שבעה נפשנו החורב ביום וקרח כלילה, כחצי שעה אחרי בא השמש היינו נכונים לאחוז בדרך, והנה הערביאים נוהגי הפרדים המלוים אותנו נועצים לשבת התחנו כל הלילה מפתד האויבים הקרובים לנו עוד לפי השערתם, ובאמת שמענו ברגע ההוא קול בני אדם, מדרך פרסת נמלים, וצלצל כלי זיין עד כי

נמס כל לב מפחד, ורק אני התנגדתי ואצו את משרתי להביא את סוסי אלו, וברעתי היה לעשות דרכי עד עכו יחירי אם יבאן משרתי ללונני, עוד אנו מתווכחים על אודות הרבר הזה, והנה נמלים מעונים אבק מורה באים ואנשי חיל מצבא הפחה אתם למשמר, מהרתי אל בעל המשמר הראשון ואשאלהו אנה פניהם מועדות? ויענני כי סחר ילכו לעכו, וכי אנשי חיל מסודרים חונים מעבר, הכפר מאולינו, הבשורה יצקה עלינו רוח חדש עד כי נאווה גם הערביאים ללפת אתנו:

כשעזת אחרות לפני צאת השמש באנו אל שער עכו ואחרי אשר הרבו אנשי המשמר לחקור ולבחון את דברינו נתנו לנו רשיון לחנות בשדה הקבורה אשר לפני העיר עד זכון היום; השעות האלה היו לי שעות עמל, כי ריח הפחיתים פעלו פעולה רעה על פצעי אשר לא חזפאו עוד, כמעט נפתחו שערי העיר והנה כסה סאות פלימי צפה אשר שררו אל עכו לפנינו ווצאים לקראתנו ויברכוני יחף עמוף במעיל ובלואי בגד על ראשי הלכתי אל הבית אשר היה משכני בו בתחלה, ראוני בני הבית ויבכו טרה, לא התנחמו עד אשר הבטחתי להם כי הנני בריא בכל איברי, ואחר הלכתי אל השר פינציא הממלא מקום יועץ מלך ענגלאנד בעיר זהוא, אשר הטיב פניו לי ויאספני אל ביתו, אף כי היה הבית קלא כמעט אנשי אבן בערכי, נועצתי ללכת בבגדי המטולאים אל סחמד עבר אל האדי אשר היתה מקורב אליו ומכובד בעיניו כמד בימי עשרי, אבל אני אבדתי עשרי, והאיש הזה אבד את כח זכרונו — ולא ידע דבר ממני אף כי העידו עלי עבדיו כי אני האיש אשר פוד לי לפנים כבוד ויקר מלא הפנים, עד אשר הוצאתי מחיקי את הפירסאן בחותם סחמד עלי הנשאר לי לפלטה, ואראהו את החוב אשר הטיל אדוניו עליו לחוש לכוונתי, או תל כח זכרונו להנער ויפלא על השכחה אשר נברה עליו, וישב לתר את פני ולהבטיחני את עורתו, אף

נתן ביום ההוא אות על אהבתו אשר התחדשה אלי, כי אמר לאנשים את בעל הסוס אשר שכרתי לקחת בשכרו אך שלשה עשר פיאסמער תחת כאה אשר התגיתיה אתו, אולם אני לא קבלתי את המזכה הזאת מידו ואבקשהו לנמוש את דבר הסוס והמקח, ולהלוות לי כסף לקנות את הבגדים אשר אני חסר, והנה עד מהרה שנה מעם אהבתו ויעניני כי בדברים הנוגעים אל הכסף צריך הוא לשאול בראשונה את פי סחמסד עלי, הסיבותי את גבי אליו דרך בן, ואצא מאת פניו בלזיה פינציא, ואקח מאת פינציא את כל אשר אני חסר, אף כי כבר פור כספו אל כמה מאות עניים לפני,

במלכותי ואכתוב מכתב אתר אל האדון מארע יועץ מלך ענגלאנד בברחה, ומכתב שני אל אהבי אל קאם ביא רופא נפש סחמסד עלי, להודיעם את התלאה אשר עברה עלי, ועד בוא תשובתם סבותי את עכו ואת המקומות סביב לה, ראשונה הלכתי אל חייפאה דרך שלש שעות מעכו היושבת על סבוא הים, ובגלל הדבר הזה נקו אליה יועצי מלכי ענגלאנד וצרפה ויועצי מלכים אחרים, אליה התמלמו בעתותי התרום יקירי משפחה סבריה ספחד הדרוזים אשר דמו לעשנת לה כאשר עשו לצפת, והמה מהנלגלים בחדרים סנוולים וצדים סאוד, ארבע עד חמשה משפחות בחדר אחד, חולת התדר ההוא אין להם כל מקום מיוחד לכל צרכיהם, לערב שחרתי את פני יועץ מלך ענגלאנד אשר אספני אל ביתו ויהן לי חדר מיוחד ומטה טובה למשכב, דרך חצי שעה סן המקום הזה יתנוסס הר הכרמל המפורסם ביפו, ולרגליו המערה היפה אשר הסתתר בה אליהו, על יד המערה בית הפלה לנוצרים, ועל ראש ההר בית סקלם לכמרים (קלאסמער) גם אבני המזבח אשר הקים אליהו בקנאו את קנאת אלהים אמת מהוך עובדי הבעל המה מראים שמה, והנה הנה נחמד למראה, ננים רבים מכל קצותיו מסביב, והעומר על ראשו רואה את פני הים, בשובי לעת הצהרים ראיתי תורמי סתעצם

לקחת בחוקה מידי יהודי עני את כל טובו, הוא חמור, כאמרו
 כי במצות ארונו יועץ מלך צרפה עושה הוא זאת, אי שמים!
 מה שונים משפטי אירופה ממשפטי אויה! באירופה אמר מלך צרפה
 לצאת בחרב לקראת כניסת שווייץ על אשר מאנה לתת לאיש יהודי
 חוקה ישוב בארצה, ובאויה לוקח יועץ המלך ההוא מידי יהודי
 את כל טובו בחוקה, ויונח גם כי מזרון נפשו עשה העבד את מעשה
 החמס הזה, בכל זאת נקרא שם ארונו עליה, ואם גם בימים
 האלה תחה שבט מישור מחמד עלי יעזו אנשי חמס לעשוק גבר וביהו
 לעיני השמש מה כבלו היהודים בימי קדם! אבל גם חדשים מקרוב
 שמעתי על עושק כזה אשר עבר על איש יהודי, ויותר מזה כי הוכה
 העשוק מידי עושקו במאה מלקות, ובכל זאת אמר אברהים פחה
 לאמר, המיבו אשר עשו בשוכי בקש היועץ ממני לטבת בביתו ער
 אשר הגיע תשובת אחד היועצים אשר כתבתי אליהם, ולא נעתרהו
 אליו על פי המעס המוסד כי לא לכבוד יהי הרבר לארון פינציא אשר
 פתח דלתות ביתו אלי ראשונה אם אעזבנו עתה, אולם אם יש את
 לבב היועץ לשרתני כי אתה יעשה את הטוב וילווני אויה באות
 פיאסמער, ויענני היועץ כי יש ויש את לבבו לעשות לי את המוכה
 הזאת אחרי אויה ימים אם אשלח ציר מיוחד אליו אחריהם, ברכתי
 על טוב לבבו ושכתי לעכו, אבל השליח אשר שלחתי אליו אחרי
 ימים אחרים שב ריקם אלי, אחרי ימים אחרים בא אלי ציר מיותר
 מאוהבי אשר בברותה וכירו חמש מאות פיאסמער בעדי
 ויעורני ללכת אהו אל ברותה כי שמה נכון לי עור יותר
 גדול מזה, אבל חסרון הכסף לא הכריעני לצאת נוארץ ישראל
 בגללו, כי אם ישכתי על החמור ללכה לירושלים העיר אשר
 נכספה נפשי אליה, אחרי אשר קניתי לי במחור כ"ד פיאסמער
 את הכגרים אשר אני חסר ונייר דיו ועמים, ויהו כס עליה
 ההרים לא עצר החמור כח לשאת אותי, ובמורדותיהם לא
 עצרתי כח אני לשאת את הנועה המרכב, על כן הלכתי רגלי
 כל הדרך ההוא רגלי החמור, ובסלונים אשר עמרתו להגפש

בם בקשתי אוכל ולא מצאתי בלתי אם לחם יבש ותלך תמך פעם
 אחת בחם, וככל זאת הייתי שקפה בלבי על אשר זכיתו
 לבוא אל אחזה אבותי ומפד תורה בורעי — אחרי מהלך ארבעה
 ימים באתי עד שכם, ראיתי את כל הארץ ביהוד מפאת עבו
 סביב לה והגה היא כגן אלהים, כולה משקה, ויושביה בעלי
 בשר וגבורי כח, לימינה דר גרזים אשר הברכה שורה עליו עד
 היום, כי הוא נחפה עצי פרי ומעינות טובות יוצאים ממנו,
 לשמאלו דר עקל אשר הקללה רובצת בו עד היום, האבל נפש
 כל הרואה אותו עד כי לא שוא אקרא לו דר אבל תחת עב ל
 כי הוא צור ערום וקודר אשר אין בו כל עץ ועץ מים, ורק במורד
 הדר נמצא איזה פרי אשר יקראו הערבי בשם איזאה אר
 (סבלנות) כי קליפתו ועליו פלאים עוקצים עוקצים שנונים הדוקרים
 כמחטים את כל היד הנוגע בה נניעה קלה, עד כי צריך האדם
 סבלנות רבה טרם הצלח לו לאכול את הפרי ההוא, והפרי
 אכנס כהוק לחך אבל קשה לנוף, ובני אירופה יקראו אותו בשם
 האגת אדם, כי לרעתם התכסו אדם והיה בעלה העץ הזה,
 סדרך בני הארץ לעשות גרזי נניהם ממך העץ הזה, כי לא
 יוכל איש לעבור עליהם ולא יתנוק, גוע העץ הזה יסתבב מעליו
 כי דרך גרזלו הוא על הדרך הזה, בראשונה תצמח עלה מן
 הארץ ועל ראשה עלה שנית ועל ראש השניה שלישית, וברכות
 הימים, יתקשו העלים והיו לעץ ולגוע, בעסק אשר בהוך
 ההרים האלה יושבת העיר אשר היא רבתי עם ובנויה בנה
 שהים עד שלש עשרה משפחות מבני ישראל יגורו שבה על חלקה
 אחת קטנה, וככל זאת ישמחו בחלקם ויחיו חיים נעימים,
 בתוכם גב' עשירים גם אנשים מלומדים, כחצוה הלילה
 יתאכפו שלשה עד ארבעה אנשים אל בית הכנסת וישפכו נפשם לפני
 השם, ואתר ילמדו מקרא קודש עם באורים ומשניות עד כחצי שעה
 אדרי צאת השמש, ואז יאספו כל העדה להתפלל לקרות בתורה
 ולשנות משנה, ואתר ישונו אל בתיהם לברות פת שחרית